

Position Paper Vereniging Hogescholen 'Wetsvoorstel internationalisering in balans' Juni 2024

Hogescholen en de internationale studenteninstroom

Hogescholen begrijpen dat een te grote instroom van internationale studenten tot zorgen leidt voor bijvoorbeeld huisvesting. Een grote instroom is in het hbo niet aan de orde, zoals ook de Raad van State constateert in het advies over het wetsvoorstel. Het aandeel internationale studenten in het hbo ligt rond de 8% en is al jaren stabiel¹. Het hbo kent een grote diversiteit aan opleidingen. Van de aangeboden bacheloropleidingen wordt 92% in het Nederlands gegeven, waarmee de toegankelijkheid van het onderwijs een gegeven is. Voor hogescholen blijft het uitgangspunt dat hbo-opleidingen Nederlandstalig zijn, van alle opleidingen wordt 80% überhaupt alléén in het Nederlands aangeboden.

Een kwart van onze buitenlandse alumni blijft in Nederland wonen en werken, internationaal gezien een hoog percentage. Samen met het werkveld blijven hogescholen zich uiteraard inspannen om de blijfkans verder te verhogen. Ook zien hogescholen de noodzaak om de beheersing van de Nederlandse taal te verbeteren en ontwikkelen om deze reden een cursusaanbod Nederlandse taal voor internationale en Nederlandse studenten, en internationale medewerkers. Dit zijn enkele voorbeelden van de maatregelen die binnen de sector zijn afgesproken, het volledige pakket is te lezen in [de brief aan minister Dijkgraaf](#).

In dit position paper geven wij in het kort onze visie op de voorgestelde maatregelen in het Wetsvoorstel internationalisering in balans.

Onze standpunten:

- Laat de bestaande anderstalige opleidingen in het hbo buiten de Toets Anderstalig Onderwijs (TAO). De situatie in het hbo is met 8% internationale instroom sinds jaar en dag goed in balans. Dat blijft ook zo want de verbinding met de arbeidsmarkt, de regio en het beroepsperspectief blijft ten grondslag liggen aan het opleidingsaanbod van de hogescholen.
- Voorkom onnodige administratieve lasten en tijdverlies voor nieuwe opleidingen. Zorg voor een lichtere vorm van toetsing (TAO) als de sector zelf met gezamenlijke voorstellen komt voor een goede balans in het taalbeleid van de opleidingen in het hbo, in plaats van het creëren van dubbele processen ten aanzien van anderstalig onderwijs.
- Ga niet voorbij aan het belang van internationalisering voor de arbeidsmarkt, de Nederlandse kenniseconomie, de regio en de kwaliteit van het onderwijs. De gevolgen voor deze aspecten zijn nog onvoldoende geborgd in het wetsvoorstel en met name in de lagere regelgeving die nu gepubliceerd is.
- Laat de Associate Degrees buiten het wetsvoorstel. Het aantal anderstalig AD-aanbod is minimaal, de groep internationale studenten is minder dan 1% (N=207) van de totale instroom in AD-onderwijs.
- We vragen de Rijksoverheid en de gemeenten op het dossier huisvesting een actieve(re) rol te pakken. Huisvesting is een ingewikkelde puzzel, maar de ontwikkeling van (nieuwe) studentenwoningen mag niet het onderspit delven, hier moet gezamenlijk in worden opgetreden.

Hogescholen en de arbeidsmarkt

In tekortsectoren als techniek, zorg en onderwijs is elk (internationaal) talent hard nodig en groeit de internationale dimensie in het onderwijs en onderzoek. We kunnen trots zijn op onze culturele sector, die wereldwijd toonaangevend is. Onze economische opleidingen zetten onze internationale handel op de kaart. En Nederland is al decennia toonaangevend op internationaal bestuur en recht. De verbinding met de arbeidsmarkt en het beroepsperspectief heeft altijd ten grondslag gelegen aan het opleidingsaanbod van de hogescholen. De vragen 'Welke opleidingen?', 'Met welke inhoud?' en 'In welke vorm?' zijn en blijven onderwerpen van overleg met partijen uit het werkveld.

¹ In absolute aantallen gaat het om ruim 33.000 studenten. Techniek was de op één na meest voorkomende studierichting onder internationale studenten aan hogescholen (en het aantal studenten in deze sector is het afgelopen jaar met 13% gegroeid).

Nederland heeft zich ontwikkeld tot één van de meest welvarende landen ter wereld. Onze zeer open, internationaal georiënteerde economie ligt hieraan ten grondslag. Bijna al onze sectoren – van techniek tot toerisme- zijn sterk internationaal van aard en intensief verbonden met internationale contexten. Als kenniseconomie ervaren we dagelijks dat kennis geen grenzen kent en dat de vraagstukken én de oplossingen internationaal zijn. In de sector techniek is dit bijvoorbeeld zichtbaar doordat wereldwijd wordt gewerkt aan innovatieve technologie, met bovendien een zeer hoge blijfkans van internationale alumni. De RvS wijst in haar advies op het belang van internationalisering voor arbeidsmarkt, kenniseconomie en het onderwijs en vraagt om in de uitwerking en uitvoering van de wet rekening te houden met toekomstige behoeften van maatschappij en arbeidsmarkt.

Hogescholen en de regio's

Nederland heeft te maken met een dalend geboortecijfer. Ook in het hoger onderwijs is dat merkbaar. De aantallen Nederlandse studenten lopen terug, en de referentieramingen van het ministerie van OCW tonen voor de toekomst een nog sterkere daling. Daarmee zal spanning op de arbeidsmarkt groeien, in het bijzonder bij de tekortsectoren, maar ook in sectoren die nu nog niet als zodanig kwalificeren. Een deel van de opleidingen raakt financieel in de problemen, ook al leiden ze op voor beroepen die hard nodig zijn. Dat is zorgelijk. Hogescholen zijn een belangrijke spil in de regio's waar zij gevestigd zijn en de vraag is of zij die rol kunnen blijven vervullen. De 36 leden van de Vereniging Hogescholen bieden onderwijs aan meer dan 461.000 studenten. Daar waar dat nodig is voor de regio, of waar er personeelstekorten zijn, helpt het als ook internationale studenten welkom zijn, mede door het aanbieden van anderstalig onderwijs.

Wetsvoorstel internationalisering in balans verhoogt de administratieve lasten

De bepaling dat ook alle bestaande anderstalige opleidingen en trajecten door een nieuwe toets moeten om te beoordelen of zij anderstalig mogen blijven, leidt tot veel tijdverlies en administratieve lasten voor de instellingen. De Vereniging Hogescholen dringt er daarom op aan dat in de AMvB het advies van de RvS alsnog wordt gevolgd, met geen of een lichtere vorm van toetsing als de sector zelf met gezamenlijke voorstellen komt voor een goede balans in het taalbeleid van de opleidingen in het hbo.

Zelfregie

De hogescholen spreken in hun voorstel zelfregie meerdere maatregelen af om de negatieve effecten van internationalisering te dempen, door middel van bindende afspraken. Hogescholen gaan sturen op een maximering van het aantal in te schrijven studenten op anderstalige opleidingen voor de economische opleidingen. Het hbo zal uitsluitend clustergewijs² aanvragen voor nieuwe anderstalige opleidingen en /of trajecten doen. Hiervoor is een governanceproces ingericht, waarbij aan de hand van de criteria vastgelegd in AMvB TAO wordt beoordeeld of instellingen een nieuwe anderstaligeopleiding en/of traject mag aanbieden. De governance kan helpen meesturen op de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt en de vraag uit de maatschappij. Op deze manier kunnen wetgeving en zelfregie elkaar versterken.

Voor het verhogen van de blijfkans van internationale studenten neemt de sector het initiatief om landelijk en regionaal werkgroepen te starten waarbij met alle relevante partijen wordt onderzocht hoe de blijfkans kan worden geoptimaliseerd. Een voorbeeld hiervan is het initiatief '[Make it in the North](#)', een project welke zich richt op het tegengaan van het arbeidstekort in het Noorden van Nederland door internationale studenten te helpen in de regio een baan te vinden. Ten slotte gaan hogescholen op het gebied van huisvesting samen met gemeenten en studentenhuysvesters actief op zoek naar oplossingen voor de problematiek in de regio.

² Het hbo zal per 1 juli 2024 uitsluitend clustergewijs aanvragen voor anderstalig opleidingen en trajecten doen, ook als deze clusteraanvraag slechts één opleiding of traject zou betreffen.